



**NOTAT TIL
FOLKETINGETS EUROPAUDVALG**

6. november 2019
19/06444-14
son-dep

Indhold

9. Direktivforslag om forbrugernes kollektive interesser KOM (2018) 184 endelig.....	2
10. Langsigtet handlingsplan for indre markeds- og industripolitik (KOM dokument foreligger ikke).....	28

9. Direktivforslag om forbrugernes kollektive interesser KOM (2018) 184 endelig.

Notatet er en opdatering af grund- og nærhedsnotat, der er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 25. maj 2018. Ændringerne er fremhævet med *fed/kursiv*.

1. Resumé

Kommissionen har den 26. april 2018 fremsat forslag om adgang til varetægelse af forbrugernes kollektive interesser og om ophævelse af direktiv 2009/22/EF. Forslaget er en del af Kommissionens pakke "En ny aftale for forbrugerne" ("New Deal for Consumers"), som har til hensigt at sikre bedre håndhævelse og modernisere EU's forbrugerbeskyttelsesregler. Pakken indeholder desuden et **færdigforhandlet** forslag om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/6/EF, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU for så vidt angår bedre håndhævelse og modernisering af EU's forbrugerbeskyttelsesregler, KOM (2018) 185 **endelig** (herefter ændringsdirektivet).

Forslaget har til formål at skabe en effektiv håndhævelse af de forbrugerbeskyttende regler på tværs af EU, der gør det lettere for forbrugere at indgå i et kollektivt søgsmål nationalt og i en anden medlemsstat. Samtidig skal forslaget sikre, at disse afgørelser kan føre til genopretning for den enkelte forbruger. Det gælder især overtrædelser vedr. vildledende reklamer eller urimelige kontraktvilkår i en række forskellige økonomiske sektorer, hvor overtrædelser ifølge Kommissionen påvirker tusindvis af forbrugere på tværs af grænser.

Forslaget tager sigte på følgende:

- At godkendte organer/organisationer skal kunne udpeges til at indbringe **gruppesøgsmål i de enkelte medlemslande og på tværs af grænser** til varetægelse af forbrugernes kollektive interesser.
- At det skal være muligt at opnå en afgørelse, der fører til genopretning for forbrugeren, herunder kompensation.
- At udvide anvendelsesområdet betragteligt i forhold til det eksisterende forbudsdirektiv.
- At der kan træffes midlertidige eller endelige foranstaltninger om at bringe en erhvervsdrivendes praksis til ophør eller forbyde den, hvis den anses for at udgøre en overtrædelse af lovgivningen.

Forslaget kan medføre en mindre forøgelse af ressourceforbruget hos Forbrugerombudsmanden eller andre håndhævende myndigheder, hvis direktivet medfører en øget sagsmængde. Forslaget vil ikke føre til nye reguleringsmæssige byrder for erhvervslivet.

Forslaget kan medføre stigende sagsanlæg mod erhvervsdrivende, som sammen med muligheden for afgørelser, der fører til genopretning for forbrugerne, kan medføre større sagsomkostninger for virksomhederne.

Forslaget ventes at medføre stærkere håndhævelse af forbrugerreglerne bredt i EU og dermed mere ensartede spilleregler for virksomheder og forbrugere samt mere lige konkurrencevilkår og mere samhandel på tværs af EU og positive erhvervsøkonomiske gevinster for danske virksomheder.

Regeringen er generelt positiv over for forslaget, da det i en globaliseret verden med hastig digitalisering og stigende e-handel er vigtigt at sikre, at håndhævelsen af overtrædelser af den forbrugerbeskyttende lovgivning også kan ske grænseoverskridende. Gruppesøgsmål er et vigtigt håndhævelsesredskab, da store sagsomkostninger for den enkelte forbruger typisk fraholder forbrugerne fra at gøre deres krav gældende. Det er samtidig vigtigt for regeringen at sikre, at direktivet ikke åbner op for, at danske virksomhederne rammes af en række urimelige og uberettigede sagsanlæg med unødige omkostninger. Regeringen lægger derfor stor vægt på, at medlemsstaterne selv kan beslutte, hvilke private organisationer og offentlige organer, der kan udpeges til at føre gruppesøgsmål. Dette så uafhængige offentlige myndigheder, som Forbrugerombudsmanden, fortsat kan have søgsmålskompetence. Regeringen lægger endvidere stor vægt på, at eksisterende danske regler for gruppesøgsmål om henholdsvis tilmelding (opt-in-modellen) og framelding (opt-out-modellen) kan bevares i nationale gruppesøgsmål. Regeringen har desuden lagt vægt på, at der opsættes udtømmende og totalharmoniserede krav til, hvilke private organisationer medlemsstaterne kan godkende til at føre søgsmål i andre medlemsstater. Endelig har regeringen lagt vægt på, at forslaget ikke fastsætter regler om fordelingen af indtjeningen fra bøder. Herudover også, at det er valgfrit for medlemsstaterne at fastsætte nationale regler om anvendelse af midler fra genopretningssager, som forbrugerne ikke gør krav på.

2. Baggrund

Direktivet om søgsmål med påstand om forbud er første gang vedtaget i 1998. Direktivet er sidenhen kodificeret ved forbudsdirektivet (2009/22/EF). Forbudsdirektivet gør det muligt for medlemsstaterne at udpege forbrugerorganisationer og uafhængige offentlige organer til at indbringe sager for *domstolen*, der kan bringe erhvervsdrivendes nationale og grænseoverskridende overtrædelser af EU's forbrugerlovgivning til ophør *eller forbyde den ulovlige handling*.

Kommissionen har i to rapporter fra 2008¹ og 2012² konkluderet, at proceduren for at opnå afgørelser efter forbudsdirektivets regler om påbud *mod, at erhvervsdrivende skal bringe en given ulovlig handling til ophør* eller forbud *mod en given ulovlig adfærd* ikke er blevet anvendt til fulde ved nationale overtrædelser. Desuden konkluderer Kommissionen, at forbudsdirektivet ikke er tilstrækkeligt effektivt i forhold til at stoppe grænseoverskridende overtrædelser. Det skyldes bl.a. organisationers manglende økonomiske midler og ekspertise i procedurer i forskellige medlemsstater. Kommissionen konkluderer endvidere, at der særligt i forhold til sagsomkostningerne og processernes varighed er rum for forbedring.

Den 12. maj 2016 igangsatte Kommissionen en offentlig høring, der vedrørte et ”fitness check” (REFIT) af EU’s forbruger- og markedsføringslovgivning. Gennemgangen omfattede seks direktiver³, og formålet var at vurdere, om disse direktiver virker efter hensigten og ikke medfører utilsigtede konsekvenser.

Forslag til *direktivet om forbrugernes kollektive interesser*, er en opfølgning på fitness checket, som blev offentliggjort den 23. maj 2017.

Kommissionen konkluderer i fitness checket, at forbudsdirektivet (2009/22/EF) har betydelige mangler, men at direktivet er nødvendigt for at sikre håndhævelsen af forbrugerlovgivningen i det indre marked. Kommissionen konkluderer, at direktivet kan gøres mere effektivt ved fx yderligere harmonisering af procedurer og ved at udvide direktivets anvendelsesområde til at omfatte flere EU-retsakter.

Kommissionen ønsker i lyset af flere eksempler på grænseoverskridende overtrædelser af EU’s forbrugerregulering, som fx bilproducenters snyd med emissioner og masseaflysninger af flyafgange, at civilretlig håndhævelse skal ses som et supplement til den offentligretlige håndhævelse, der sker gennem CPC-forordningen⁴. Det skyldes, at offentligretlig håndhævelse begrænser ulovlig adfærd, mens civilretlig håndhævelse har fokus på individuelle retsmidler til forbrugerne, eksempelvis økonomisk erstatning.

¹ Beretning fra Kommissionen om anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/27/EF om søgsmål med påstand om forbud på området om beskyttelse af forbrugernes interesser (KOM ((2008) 756 final).

² Beretning om anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/22/EF om søgsmål med påstand om forbud på området om beskyttelse af forbrugernes interesser (KOM (2012) 635 final).

³ Direktivet om urimelig handelspraksis (2005/29/EF), Direktivet om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med angivelse af priser på forbrugsvarer (98/6/EF), Direktivet for vildledende og sammenlignende reklame (2006/114/EF), Direktivet om søgsmål med påstand om forbud på området for beskyttelse af forbrugernes interesser (2009/22/EF), Direktivet om forbrugerkøb (1999/44/EF) og Direktivet om urimelige kontraktregler (93/13/EØF).

⁴ Forordningen om samarbejde mellem nationale myndigheder med ansvar for håndhævelse af lovgivning om forbrugerbeskyttelse.

Kommissionen har ved KOM (2018) 184 af 11. april 2018 fremsat forslag om adgang til indbringelse af *søgsmål* til varetagelse af forbrugernes kollektive interesser og om ophævelse af det *eksisterende forbuds*direktiv (2009/22/EF). Forslaget er oversendt til Rådet i dansk sprogversion den 26. april 2018. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114 og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Forslaget er en del af Kommissionens pakke ”En ny aftale for forbrugerne” (”New Deal for Consumers”) fra den 11. april 2018. Pakken indeholder desuden et *nu færdigforhandlet* forslag om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993, Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 98/6/EF, Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2005/29/EF og Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 2011/83/EU for så vidt angår bedre håndhævelse og modernisering af EU’s forbrugerbeskyttelsesregler, KOM (2018) 185 endelig.

3. Formål og indhold

Forslaget har til formål at sikre en bedre håndhævelse af EU’s forbrugerlovgivning ved bl.a. at indføre regler om, at *medlemsstaterne kan udpege* godkendte organisationer og organer til at rejse sager til varetagelse af forbrugernes kollektive interesser *nationalt og på tværs af grænser*.

I det følgende gennemgås de centrale elementer i Kommissionens forslag.

3.1 Genstand, anvendelsesområde og definitioner

Det foreslåede direktiv fastsætter regler, der gør det muligt for godkendte organisationer og organer at *indbringe søgsmål* med henblik på at beskytte forbrugernes kollektive interesser, samtidig med at der sikres passende garantier for at undgå misbrug af adgangen til at rejse sager.

Kommissionens forslag *finder anvendelse på erhvervsdrivendes overtrædelser af de forbrugerbeskyttende retsakter, som står oplyst i bilag til direktivet*. Bilaget omfatter retsakter *i en række forskellige sektorer*, der bl.a. vedrører markedsføringsregler, finansielle tjenesteydelser, energi, telekommunikation, sundhed og miljø.

Anvendelsesområdet *er udvidet* i forhold til det nuværende forbudsdirektiv og omfatter også flere retsakter end CPC-forordning (EU) 2017/2394 *om EU’s forbrugerbeskyttelsessamarbejde*. *Udvidelserne omfatter primært forbrugerbeskyttende bestemmelser i sektorspecifik lovgivning, f.eks. vedr. finansielle services og på energiområdet*.

Forslaget finder anvendelse ved nationale og grænseoverskridende overtrædelser, herunder overtrædelser, der er ophørt inden sagen til varetagelse af forbrugerinteresser blev indledt, eller inden den blev afsluttet.

Direktivforslaget påvirker ikke reglerne om aftaleretlige og ikke-aftaleretlige retsmidler, som er til rådighed for forbrugerne i forbindelse med sådanne overtrædelser af EU-retten eller national lovgivning. *Det fremgår således af direktivforslaget, at sådanne retsmidler som f.eks. prisnedslag, ombytning eller ophævelse af aftalen bestemmes af national ret eller af eksisterende EU-retsakter.*

Direktivforslaget berører heller ikke EU-reglerne om *henholdsvis domstolernes internationale kompetence* og international privatret, dvs. reglerne om værneting og lovvalg. *Spørgsmål om, hvor et søgsmål kan anlægges, hvem der i givet fald er omfattet af søgsmålet, og hvilken lov der finder anvendelse på forholdet afgøres ikke af direktivet, men af øvrige relevante regler på området. Danmarks retsforbehold gør, at Danmark som udgangspunkt ikke er omfattet af EU-regler på området. Dog har Danmark indgået en parallelaftale med EU om tiltrædelse af Bruxelles I-forordningen, hvis kapital II regulerer spørgsmål om, hvor et søgsmål kan anlægges, og hvem der er omfattet af søgsmålet. I forhold til lovvalg har Danmark ikke indgået en parallelaftale med EU. I Danmark er spørgsmålet om lovvalg reguleret af domstolspraksis, når der er tale om erstatning uden for kontrakt. I kontraktforhold er spørgsmålet om lovvalg reguleret af Rom-konventionen.*

3.2 Søgsmålskompetence for kvalificerede enheder

Direktivforslaget pålægger medlemsstaterne at sikre, at godkendte organisationer eller organer har adgang til at rejse *gruppesøgsmål* til varetagelse af forbrugernes kollektive interesser *nationalt og på tværs af grænser*.

Forslaget stiller følgende krav til, at organisationer og organer kan udpeges: organisationer eller organer, som udpeges af medlemsstaterne, skal være oprettet efter forskrifterne i en medlemsstats lovgivning, skal have en beskyttelsesværdig interesse i at sikre, at de EU-retlige bestemmelser, der er omfattet af direktivet, overholdes og må ikke arbejde med fortjeneste for øje. *Desuden skal medlemsstaterne opføre de godkendte organisationer og organer på en offentligt tilgængelig liste.* Navnlig forbrugerorganisationer og offentlige myndigheder skal kunne udpeges som godkendte organisationer eller organer.

Udpegning af organisationer eller organer kan desuden ske på ad hoc-basis til en konkret sag til varetagelse af forbrugerinteresser, hvis de ovennævnte udpegningskriterier er opfyldt.

Opfyldelsen af kriterierne berører ikke en retsinstans eller forvaltningsmyndigheds ret til at undersøge, om en organisation eller et organ er berettiget til at handle i forbindelse med en konkret sag.

Medlemsstaterne kan fastsætte bestemmelser om, hvilke af foranstaltningerne *om påbud, forbud eller genopretning af de foranstaltninger*, som er omfattet af direktivet, der kan søges opnået af de enkelte godkendte organisationer eller organer.

Direktivforslaget stiller krav om, at godkendte organisationer eller organer på et tidligt tidspunkt i sagen utvetydigt oplyser, hvor midlerne, der anvendes til støtte for sagen og til aktiviteter generelt, stammer fra. Hvis en sag finansieres af tredjemand, skal medlemsstaterne sikre den fornødne uafhængighed af tredjemand.

Det foreslås endvidere, at medlemsstaterne skal sikre, at omkostningerne ved sagerne ikke udgør en økonomisk hindring for, at de godkendte organisationer eller organer kan udøve deres ret til at søge at opnå de foranstaltninger, der er omfattet af direktivet.

Medlemsstaterne skal desuden sikre, at i de tilfælde, hvor godkendte organisationer eller organer skal informere de berørte forbrugere om verserende sager, kan den erhvervsdrivende, der ikke får medhold i en konkret sag, *pålægges* at betale omkostningerne, der er forbundet med at informere forbrugerne.

3.3 Sager til varetagelse af forbrugernes kollektive interesser

Det foreslås, at godkendte organisationer og organer skal have adgang til at indbringe sager til varetagelse af forbrugerinteresser for nationale retsinstanser eller forvaltningsmyndigheder, forudsat at der er en direkte forbindelse mellem organisationens/organets hovedformål og de rettigheder, som hævdes at være blevet overtrådt.

Forslaget fastsætter, at de godkendte organisationer og organer skal kunne opnå følgende foranstaltninger i en sag, hvor forbrugerinteresser varetages: påbud, forbud og foranstaltninger med henblik på at fjerne de fortsatte virkninger af en overtrædelse, herunder afgørelser med henblik på opnåelse af genopretning, fx kompensation.

De godkendte organisationer og organer skal ikke indhente samtykke fra de enkelte berørte forbrugere eller fremlægge dokumentation for et faktisk tab eller en faktisk skade på de berørte forbrugeres vegne eller for den erhvervsdrivendes hensigt eller forsømmelse for at opnå en afgørelse om påbud.

3.4 Foranstaltninger til genopretning (kompensation, afhjælpning, omlevering, afslag, ophævelse af aftalen eller tilbagebetaling af den betalte pris)

I sager om genopretning skal medlemsstaterne sikre, at godkendte organisationer eller organer kan rejse *søgsmål* med henblik på at opnå en afgørelse, der kan fuldbyrdes. Den erhvervsdrivende skal kunne tilpligtes enten at yde kompensation, afhjælpning eller udskiftning, give et forholdsmæssigt afslag, ophæve kontrakten eller tilbagebetale den betalte pris.

I sager om genopretning kan medlemsstaterne kræve, at berørte forbrugere aktivt skal tilslutte sig sagen, inden der kan træffes en *endelig* afgørelse eller en afgørelse med henblik på opnåelse af genopretning.

Ifølge direktivforslaget skal medlemsstaterne bl.a. sikre, at en kompensation skal gå til et offentligt formål, der tjener forbrugernes kollektive interesser, i tilfælde, hvor forbrugerne har lidt små tab, og det ville være uforholdsmæssigt at fordele kompensationen mellem dem.

3.5 Forlig

Det fremgår af direktivforslaget, at medlemsstaterne kan fastsætte bestemmelser om, at en godkendt organisation eller organ og en erhvervsdrivende, der har indgået forlig vedrørende genopretning til de berørte forbrugere, i fællesskab kan anmode en forvaltningsmyndighed eller retsinstans om at godkende forliget.

Forslaget indeholder regler om, at medlemsstaterne skal sikre, at retsinstansen eller forvaltningsmyndigheden under en sag kan opfordre den godkendte organisation eller organ og den erhvervsdrivende til at indgå forlig om genopretning inden for en rimelig frist.

Forlig efterprøves af retsinstansen eller forvaltningsmyndigheden, som vurderer forligets lovlighed og rimelighed under hensyn til alle parterets rettigheder og interesser.

De enkelte berørte forbrugere skal have mulighed for at acceptere eller afvise at være bundet af forliget.

3.6 Oplysning om sager til varetagelse af forbrugerinteresser

Det foreslås, at en erhvervsdrivende, der overtræder lovgivningen, for egen regning skal informere alle de berørte forbrugere om de endelige afgørelser, hvori foranstaltninger fastsættes, og om godkendte forlig.

Informationen skal gives ved brug af midler, der står i et rimeligt forhold til sagens omstændigheder og inden for de fastsatte frister, herunder eventuelt ved at underrette alle berørte forbrugere individuelt. Oplysningerne

kan fx gives på den erhvervsdrivendes websted, sociale medier, elektroniske markedspladser eller i almindeligt læste aviser, navnlig dem, der udelukkende distribueres elektronisk. Forbrugerne bør om muligt informeres individuelt via elektroniske breve eller papirbreve. Oplysningerne bør på anmodning gives i et format, der er tilgængeligt for handicappede personer.

Oplysningerne skal gives på et forståeligt sprog og indeholde en forklaring om sagens genstand, dens retsvirkninger og, hvis det er relevant, de efterfølgende skridt, de berørte forbrugere skal tage (fx for at få kompensation).

Formålet er at sikre, at sagerne munder ud i et tilfredsstillende resultat for forbrugerne. Herudover har de omdømmemæssige risici ved at udbrede kendskabet til overtrædelsen også en vigtig *præventiv effekt*, der kan afskrække erhvervsdrivende fra at tilsidesætte forbrugernes rettigheder.

3.7 Endelige afgørelses virkning for andre sager

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget sikre, at en endelig afgørelse truffet af en forvaltningsmyndighed eller retsinstans, der fastslår, at der foreligger en overtrædelse, skal anses for uomtvisteligt at fastslå, at der også foreligger en overtrædelse med henblik på andre nationale sager *i samme medlemsstat* for samme overtrædelse af *samme erhvervsdrivende*.

Desuden skal en tilsvarende endelig afgørelse truffet i en medlemsstat betragtes som en afkræftelig formodning om, at der foreligger en overtrædelse ved indbringelse for nationale retsinstanser eller forvaltningsmyndigheder *i en anden medlemsstat*.

3.8 Afbrydelse eller foreløbig afbrydelse af forældelse

Det foreslås, at medlemsstaterne skal sikre, at indbringelse af sager til varetagelse af forbrugerinteresser medfører, at evt. forældelsesfrister suspenderes eller afbrydes for de berørte forbrugere. *Dette skal sikre, at retsvirkningen af en evt. overtrædelse ikke træder ud af kraft, mens søgsmålet behandles.*

3.9 Fremme af sagsbehandlingen

Det foreslås, at medlemsstaterne skal sikre, at sager til varetagelse af forbrugerinteresser, behandles hurtigst muligt, og at sager om påbud skal behandles ved brug af en hasteprocedure. Formålet er at forhindre al eller yderligere skade på grund af overtrædelsen.

3.10 Beviser

Ifølge direktivforslaget skal medlemsstaterne sikre, at retsinstansen eller forvaltningsmyndigheden på anmodning af en godkendt organisation eller et godkendt organ, der har fremlagt rimeligt tilgængelige kendsgerninger

og beviser, som er tilstrækkelige til at indlede sagen til varetagelse af forbrugerinteresser, og har henvist til yderligere dokumentation, som den erhvervsdrivende råder over, kan kræve, at den erhvervsdrivende fremlægger denne dokumentation, som er omfattet af gældende EU-regler og nationale regler om fortrolighed.

3.11 Sanktioner

Det foreslås, at medlemsstaterne skal fastsætte bestemmelser om sanktioner for manglende overholdelse af endelige afgørelser. Sanktionerne skal være effektive, forholdsmæssige og have afskrækkende virkning *for den erhvervsdrivende*. Det skal være muligt at idømme bødestraf. Når medlemsstaterne tager stilling til fordelingen af indtægterne fra bøder, skal de tage hensyn til forbrugernes kollektive interesser.

3.12 Sager til varetagelse af forbrugerinteresser på tværs af grænserne

For effektivt at bekæmpe overtrædelser med virkninger på tværs af grænserne bør der sikres gensidig anerkendelse af de godkendte organisationer og organer, der er udpeget af en medlemsstat, og som har kompetence til at indbringe sager til varetagelse af forbrugerinteresser i en anden medlemsstat.

Kommissionens forslag indeholder regler om, at medlemsstaterne skal sikre, at enhver godkendt organisation og et ethvert godkendt organ, der er udpeget i en medlemsstat, kan indbringe sagen for en retsinstans eller en forvaltningsmyndighed i en anden medlemsstat.

Det foreslås også, at hvis en overtrædelse berører eller sandsynligvis vil berøre forbrugere fra forskellige medlemsstater, kan sagen indbringes for den kompetente retsinstans eller forvaltningsmyndighed i en medlemsstat af godkendte organisationer og organer fra forskellige medlemsstater, der handler i fællesskab eller er repræsenteret af én enkelt godkendt organisation eller et enkelt godkendt organ.

Endvidere foreslås det, at medlemsstaterne skal meddele Kommissionen om de udpegede godkendte organisationer og organers navn og formål. Det foreslås, at Kommissionen offentliggør oplysningerne og holder dem ajourført.

Hvis en medlemsstat eller Kommissionen sår tvivl om, hvorvidt en godkendt organisation eller et godkendt organ opfylder de kriterier, der er fastsat for at blive godkendt, foreslås det, at den medlemsstat, som udpegede organisationen eller organet, undersøger sagen. Om nødvendigt skal medlemsstaten inddrage godkendelsen, hvis et eller flere kriterier ikke er opfyldt.

3.13 Afsluttende bestemmelser om ophævelse, kontrol og evaluering, gennemførelse, overgangsbestemmelser, ikrafttrædelse og adressater

Endelig indeholder direktivforslaget regler om ophævelse af det gældende forbudsdirektiv 2009/22/EF, om kontrol og evaluering af det foreslåede direktiv samt regler om gennemførelse, overgangsbestemmelser, ikrafttrædelse og adressater. *Kommissionen har foreslået en implementeringsperiode på 18 måneder.*

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF art. 294) medlovgiver.

Sagen behandles i Europa-Parlamentets retsudvalg (JURI-udvalget). Geofroy Didier (EPP) *fra Frankrig* er udpeget, som ordfører for forslaget. Europa-Parlamentet vedtog den 26. marts 2019 deres ændringsforslag til Kommissionens forslag. *Ændringsforslaget er per 16. oktober 2019 genoptaget af det nyudvalgte Europa-Parlament.*

Ændringsforslagene omhandler forskellige elementer og gennemgås nedenfor:

Harmoniseringsgrad

- Det præciseres, at direktivet er minimumsharmonisering.

Udpegede organer og organisationer

- Der opsættes yderligere kriterier for, at kunne blive udpeget *som godkendt organisation*. *Organisationen* skal bl.a. have en uafhængig karakter, ikke have finansielle aftaler med advokatfirmaer ud over normale tjenesteydelseskontrakter og have fastsatte procedurer til forebyggelse af interessekonflikt.
- Det præciseres, at offentlige organer, der allerede er udpeget efter det gældende forbudsdirektiv, fortsat kan have status som udpeget enhed.
- Adgangen til at udpege enheder til ad hoc sager slettes.
- Det skal kun være forbrugerorganisationer, der kan føre sager.

Vedr. kompensation og forlig

- Forslaget om, at kompensation skal gå til et offentligt formål slettes. Forbrugerne skal have fuld kompensation for deres tab. Det præciseres dog, at der ikke må være overkompensation. Domstolene beslutter fordelingen af eventuelt overskydende beløb, der dog hverken må gå til den erhvervsdrivende eller den udpegede enhed.
- Medlemsstaterne skal sikre at den part, der taber, tilbagebetaler de sagsomkostninger, som den vindende part har pådraget sig efter *nationale* regler i *det land, hvor sagen er anlagt*.
- Forlig er bindende for alle parter, *så berørte forbrugere ikke har mulighed for afvise at være bundet af forliget*.

Vedr. informationskrav

- De udpegede enheder skal informere forbrugerne om den påståede krænkelse og hensigten om at anlægge en sag.
- Den tabende part bærer omkostningerne til information til forbrugerne.
- Medlemsstaterne sikrer, at offentligheden via et websted har adgang til information om aktuelle sager.

Bevisførelse og dokumentation

- *Medlemsstaterne skal sikre, at en endelig afgørelse fra en retsinstans i én medlemsstat, der fastslår eksistensen af en overtrædelse eller manglen på samme, udgør en afkræftelig formodning i et genopretningssøgsmål i en anden medlemsstat mod den samme erhvervsdrivende for den samme overtrædelse.*
- Retsinstanserne skal kunne kræve fremlæggelse af specifikt og klart defineret dokumentation i et passende, forholdsmæssigt og rimeligt omfang, herunder også fortrolige oplysninger.
- Medlemsstaterne skal yde strukturel støtte til de udpegede enheder.
- Medlemsstaterne skal sikre, at advokatsalærer ikke skaber incitament til at anlægge retssager. Der skal fx være forbud mod advokatsalærer, der er afhængige af sagens udfald.
- For at en *godkendt organisation eller organ* kan anlægge en sag kan medlemsstater kræve mandat fra forbrugere, der er bosiddende i medlemsstaten, og medlemsstaterne skal kræve mandat fra forbrugere bosiddende i andre medlemsstater for at anlægge en sag.
- Pligt for en medlemsstat til at undersøge den *godkendte organisation eller organ*, hvis den erhvervsdrivende, en gør indsigelse imod udpegningen.

- Forpligtelse for nationale kompetente myndigheder til at oprette offentligt tilgængeligt register over ulovlige handlinger, der er blevet pålagt påbud eller forbud.
- Bilaget udvides med yderligere seks forordninger og direktiver (direktiv 2001/95/EF om produktsikkerhed, direktiv 2014/35/EU om tilgængeliggørelse på markedet af elektrisk materiel bestemt til anvendelse inden for visse spændingsgrænser, forordning 178/2002 om generelle principper og krav i fødevarerlovgivningen, direktiv 2014/31 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning vedr. tilgængeliggørelse på markedet af ikke-automatiske vægte, forordning 2136/89 om sardinkonserver, forordning 715/2009 betingelser for adgang til naturgastransmissionsnet)

5. Nærhedsprincippet

Regeringen vurderer, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. For at sikre en sammenhængende håndhævelse af forbrugerlovgivningen i hele EU og håndtering af overtrædelser af EU's forbrugerlovgivning, deler regeringen Kommissionens holdning om nødvendigheden for håndhævelsen af EU's forbrugerrettede regler ved både nationale og grænseoverskridende sager. Derudover bygger forslaget på et allerede eksisterende direktiv om søgsmål med påstand om forbud (2009/22/EF).

6. Gældende dansk ret

6.1 Forbudsloven

Formålet med forbudsdirektivet er at sikre bedre mulighed for at hindre en ulovlig grænseoverskridende praksis i strid med forbrugerbeskyttende interesser. Forbudsdirektivet er gennemført ved lov nr. 1257 af 20. december 2000 om forbud til beskyttelse af forbrugernes interesser. Loven omfatter alene overtrædelser af de i bilag I til forbudsdirektivet anførte direktiver. Siden det oprindelige direktiv blev vedtaget i 1998, er der føjet 5 direktiver til bilag I til direktivet. Endvidere er anvendelsesområdet begrænset til handlinger, der har virkning i en anden medlemsstat end den, hvorfra handlingen udgår, og loven omfatter alene handlinger, der strider mod forbrugernes kollektive interesser.

Forbudsloven giver de godkendte organer, som andre medlemsstater har udpeget i henhold til direktivet, kompetence til at anlægge sager ved danske domstole. At en myndighed eller organisation er optaget på listen medfører, at domstolene skal anerkende, at myndigheden eller organisationen kan varetage kollektive forbrugerinteresser. Domstolene har ret til at undersøge, om godkendte organer ud fra deres formål og virke er berettiget til at indbringe den konkrete sag, ligesom domstolene kan tage stilling til, om sagen vedrører

beskyttelse af kollektive forbrugerinteresser eller en akkumulering af flere enkeltpersoners individuelle interesser.

Endvidere bemyndiger loven erhvervsministeren til at udpege de danske myndigheder og organisationer, som kan anlægge søgsmål i andre medlemsstater over for udenlandske virksomheders ulovlige praksis i Danmark. I Danmark er Lægemiddelstyrelsen, Radio- og TV-Nævnet og Forbrugerombudsmanden udpeget som myndigheder, der kan anlægge søgsmål i andre medlemsstater. Dette skyldes, at Lægemiddelstyrelsen fører tilsyn med den direktivbestemte lovgivning om humanmedicin, Radio- og TV-Nævnet med tv-radiodirektivet, og Forbrugerombudsmanden fører som led i sit generelle markedsførings-tilsyn med de øvrige direktiver.

Hverken Lægemiddelstyrelsen, Radio- og TV-Nævnet eller Forbrugerombudsmanden har anvendt muligheden for at anlægge søgsmål i andre medlemsstater over for udenlandske virksomheders ulovlige praksis i Danmark.

For så vidt angår Forbrugerombudsmanden skyldes dette især, at grænseoverskridende sager behandles efter reglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 af 27. oktober 2004 om samarbejde mellem nationale myndigheder med ansvar for håndhævelse af lovgivning om forbrugerbeskyttelse (CPC-forordningen).

Det følger af forbudsloven, at retssager mod danske virksomheder anlægges efter retsplejelovens almindelige regler. Dette medfører bl.a., at sagerne som udgangspunkt anlægges ved byretten ved sagsøgtes hjemting. Sagerne kan efter de almindelige regler i retsplejeloven henvises til behandling i landsretterne eller Sø- og Handelsretten i København.

Direktivet kræver, at der hurtigst muligt kan nedlægges forbud mod overtrædelserne. Det følger derfor af forbudsloven, at fogedretterne kan nedlægge foreløbige forbud, såfremt der er fare for, at formålet med et forbud forspildes, hvis sagen skal afvente en almindelig dom. Efter retsplejelovens § 642 kan der nedlægges fogedforbud, såfremt det godtgøres eller sandsynliggøres, at de handlinger, der søges forbudt, strider mod rekvirentens (den der har rejst et krav) ret, at rekviritus (den kravet er rejst imod) vil foretage de handlinger, der søges forbudt, og at formålet vil forspildes, såfremt rekvirenten henvises til at gøre sin ret gældende ved almindelig rettergang.

Forsætlige overtrædelser af en dom, hvorved det er pålagt en virksomhed at undlade en handling i medfør af § 3, stk. 1, kan efter retsplejelovens § 535, stk. 1 og 2, straffes med bøde eller hæfte. Tilsidesættelse af en pligt til at undlade en handling kan straffes, hver gang der foreligger en særskilt tilsidesættelse af dommen. Overtrædelser håndhæves ved privat påtale. Det er således det godkendte organ, der har fået forbudt en handling, der kan anlægge sag

med påstand om straf, ligesom det påhviler det godkendte organ at dokumentere, at forbuddet er overtrådt.

6.2 Gruppessøgsmål

Retsplejeloven indeholder regler om gruppessøgsmål, hvorefter ensartede krav, som fremsættes på vegne af flere personer, under nærmere angivne betingelser kan behandles under et gruppessøgsmål efter reglerne i retsplejelovens kapitel 23 a.

Det er retten, der på baggrund af stævningens indhold og eventuelle yderligere oplysninger træffer beslutning om gruppessøgsmålets godkendelse, herunder om de omhandlende krav kan betegnes som ensartede, dvs. navnlig om kravene udspringer af samme faktiske omstændigheder, og om de har samme retlige grundlag. Det er således rettens vurdering, om de fremsatte krav er tilstrækkeligt ensartede til, at gruppessøgsmål vil være en hensigtsmæssig procesform.

Et gruppessøgsmål føres af en grupperepræsentant på gruppens vegne. Udgangspunktet er, at et medlem, en forening, privat institution eller anden sammenslutning, når søgsmålet falder inden for rammerne af sammenslutningens formål, kan udpeges som grupperepræsentant. Derudover kan en offentlig myndighed, der ved lov er bemyndiget til det, udpeges som grupperepræsentant.

Grupperepræsentanten skal være i stand til at varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen. Heri ligger navnlig, at grupperepræsentanten har en sådan økonomisk eller ideel interesse i sagen, at grupperepræsentanten kan forventes at have den fornødne motivation til at fremme gruppemedlemmernes interesser under sagen.

Gruppessøgsmål kan enten føres efter tilmeldingsmodellen (*opt in-gruppessøgsmål*) eller frameldingsmodellen (*opt out-gruppessøgsmål*).

Kredsen af gruppemedlemmer fastlægges som udgangspunktet efter tilmeldingsmodellen, hvor retten efter retsplejelovens § 254 e, stk. 6, fastsætter en frist for skriftlig tilmelding. Retten kan undtagelsesvis tillade tilmelding efter fristens udløb, hvis særlige grunde taler for.

Gruppessøgsmål efter frameldingsmodellen kan kun føres af offentlige myndigheder, jf. retsplejelovens § 254 e, stk. 8, jf. § 254 c, stk. 2, bl.a. fordi offentlige myndigheder er underlagt et almindeligt saglighedskrav, som vil gælde, når den pågældende myndighed skal tage stilling til, om der er grundlag for at anlægge et gruppessøgsmål.

6.3 Retsforlig

I medfør af retsplejelovens § 336 a har parterne pligt til at undersøge muligheden for en forligsmæssig løsning også forud for sagens anlæg. Det følger endvidere af retsplejelovens § 254 h, at forlig, som grupperepræsentanten indgår om krav, der er omfattet af gruppesøgsmålet, opnår gyldighed, når forliget er godkendt af retten.

Retten godkender forliget, medmindre der ved forliget sker usaglig forskelsbehandling af gruppemedlemmer eller forliget i øvrigt er åbenbart urimeligt.

6.4 Forældelse

Efter forældelseslovens § 16, stk. 1, afbrydes forældelsen, når fordringshaveren foretager retslige skridt mod skyldneren med henblik på at erhverve fx en dom, der fastslår fordringens eksistens og størrelse og forfølger disse skridt inden for rimelig tid.

Indlevering af en stævning, der afvises, inden gruppesøgsmålet er godkendt, medfører, at forældelsen midlertidigt afbrydes for de gruppemedlemmer, som ikke har frameldt eller har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, jf. forældelseslovens § 20, stk. 1, jf. § 16. Det er dog en forudsætning for forældelsens midlertidige afbrydelse, at gruppemedlemmerne i det nye gruppesøgsmål eller sagsøgeren i det individuelle søgsmål kan godtgøre, at de ville have været omfattet af det gruppesøgsmål, der blev afvist af retten.

6.5 Retskraft af danske eller udenlandske retsafgørelser

En endelig dom afsagt af en dansk domstol i en civil sag har retskraft i forhold til andre sager om det samme spørgsmål mellem samme parter. Dommen vil derfor have den virkning, at en evt. senere sag om det samme spørgsmål mellem de samme parter vil blive afvist, hvis en af parterne nedlægger påstand om det. I forhold til en tredjemand har dommen ikke retskraft, men den kan have en betydelig *indflydelse* i en tilsvarende sag med tredjemanden. Det vil sige, at hvis der ikke under den nye sag fremkommer nye anbringender eller beviser, vil denne sag ofte få samme udfald som den første sag.

Kapitel III i Bruxelles I-forordningen indeholder regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, som er truffet i en anden EU-medlemsstat. Danmark er i kraft af en parallelaftale omfattet af forordningen.

Reglerne om anerkendelse findes i artikel 36-38, mens reglerne om fuldbyrdelse findes i artikel 39-44. Reglerne om afslag på anerkendelse findes i artikel 45, mens reglerne om afslag på fuldbyrdelse findes i artikel 46-51. Endelig indeholder artikel 52-57 fælles bestemmelser for anerkendelse og fuldbyrdelse.

Retsafgørelser truffet i en anden medlemsstat anerkendes uden videre, dvs. at afgørelsen har retskraft, uden at anerkendelsesstaten prøver den dømmende rets kompetence og sagens realitet, *dvs. om afgørelsen materielt er rigtig*. Bestrides det, at afgørelsen skal anerkendes, kan retten i anerkendelsesstaten prøve, om der foreligger grunde til at nægte anerkendelsen, jf. nedenfor. Retten kan derimod ikke prøve sagens realitet. Anerkendelsen indebærer, at retsafgørelsen tillægges retskraft, hvilket bl.a. medfører, at retsafgørelsen skal lægges til grund i andre retssager, og at en ny retssag om samme spørgsmål mellem de samme parter ikke kan anlægges.

Bestrides det, at afgørelsen skal anerkendes, kan en berettiget part i forbindelse med afgørelsens fuldbyrdelse få rettens afgørelse af, om retsafgørelsen skal anerkendes.

6.6 Edition

Retten kan i medfør af retsplejelovens § 298, efter begæring af en part i sagen, pålægge modparten at fremlægge dokumenter, der er undergivet modpartens rådighed, hvis disse dokumenter indeholder noget, som parten vil anvende som bevis. Editionspligten forudsætter, at de kendsgerninger, som er angivet som bevistema, har betydning for bedømmelsen af de påberåbte anbringender, og at dokumenterne må antages at ville kunne give oplysninger om disse kendsgerninger, jf. retsplejelovens § 300.

Editionspligten kan ligeledes finde anvendelse på tredjemand, der ikke er part i sagen, jf. retsplejelovens § 299.

6.7 Sagsomkostninger, sikkerhedsstillelse og fri proces

Retten kan bestemme, at tilmelding til et gruppessøgsmål skal være betinget af, at gruppemedlemmet stiller en af retten fastsat sikkerhed for sagsomkostninger, medmindre gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, eller gruppessøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces efter retsplejelovens §§ 327-329, og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser efter lovens § 325.

Der bør ifølge pkt. 3.6.1 og 3.6.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41 af 10. oktober 2006 kun stilles krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger, hvis gruppemedlemmets krav har en vis størrelse. Hvis kravet er beskedent, bør der således ikke stilles krav om sikkerhedsstillelse. Endvidere bør gruppemedlemmer, der opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, være fritaget for at stille sikkerhed for sagsomkostninger, hvis gruppessøgsmålet opfylder de indholdsmæssige betingelser for fri proces.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Eftersom forslaget ophæver det eksisterende forbudsdirektiv og introducerer nye regler, forventes direktivet at få lovgivningsmæssige konsekvenser, herunder i forhold til ændring af forbudsloven.

Statsfinansielle konsekvenser

Kommissionens forslag lægger op til, at medlemsstaterne skal sikre, at sagsomkostningerne ikke udgør en økonomisk hindring for de godkendte organisationer, samt at medlemsstaterne for at opfylde denne betingelse fx kan stille offentlige midler til rådighed for organisationerne. ***Dette krav indgår ikke længere i den nuværende kompromistekst. Det fremgår her, at medlemsstaterne skal bestræbe sig på, at sagsomkostningerne ved at føre søgsmålene ikke udgør en økonomisk hindring for de godkendte organisationer kan rejse sagerne, men ikke at de økonomisk skal sikre dette. Hvis kravet om at medlemsstaterne økonomisk skal støtte organisationerne i at føre søgsmålene tages med igen, kan forslaget forventes at medføre mindre statsfinansielle konsekvenser.***

Såfremt Forbrugerombudsmanden eller andre offentlige håndhævelsesmyndigheder udpeges som godkendt organisation eller organ, kan der blive behov for en forøgelse af ressourceforbruget hos håndhævelsesmyndighederne, hvis direktivet medfører en øget sagsmængde eller en udvidet opgaveportefølje.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Det forventes, at forslaget vil føre til mere lige konkurrencevilkår for virksomheder og derved skabe mere velfungerende markeder. Øget konkurrence og handel på tværs af grænserne vil have positive samfundsøkonomiske konsekvenser. Det kommende forslag kan desuden være med til at skabe øget tillid hos forbrugerne, da forbrugerne sikres bedre beskyttelse, ***særligt*** når de handler ***på tværs af grænser online.***

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Forslaget vil ikke føre til nye reguleringsmæssige byrder for erhvervslivet. Forslaget ventes at medføre en stærkere håndhævelse i EU og dermed mere **ensartede** regler for virksomheder. På den ene side kan forslaget styrke den lige konkurrence mellem virksomheder, hvilket kan give anledning til positive erhvervsøkonomiske gevinster for danske virksomheder. På den anden side kan antallet af søgsmål mod virksomheder stige, hvilket kan medføre negative konsekvenser. ***Muligheden for afgørelser, der fører til genopretning for forbrugerne, kan desuden medføre større sagsomkostninger for virksomhederne.***

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Indholdet i forslaget forventes at give bedre beskyttelse af forbrugernes rettigheder og mere lige konkurrencevilkår for virksomhederne på tværs af EU.

8. Høring

Europa-Kommissionens forslag blev sendt i høring i specialudvalget for Konkurrenceevne, Vækst og Forbrugerspørgsmål den 12. april 2018 med frist for høringssvar den 20. april 2018.

Der er modtaget høringssvar fra Dansk Erhverv (DE), Dansk Industri (DI), FDIH, Finans Danmark, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet TÆNK (FT), Forsikring & Pension (F&P) og Landbrug & Fødevarer.

Generelle bemærkninger

DE, DI, Finans Danmark, F&P, FDIH og Forbrugerombudsmanden er generelt skeptiske over for forslaget, idet det vil give mulighed for civilretlige krav med hjemmel i offentligretlige overtrædelser, uanset om der samtidig foreligger en erstatnings- eller aftaleretlig overtrædelse.

DI kan principielt støtte ideen om, at der indføres fælles minimumsregler for gruppesøgsmål, men **DI** mener, at de foreslåede regler vil ændre balancen i de nuværende danske regler på en u hensigtsmæssig måde, som vil forringe retssikkerheden for de erhvervsdrivende og øge risikoen for usaglige sagsanlæg. **DI** henviser bl.a. til Justitsministeriets redegørelse om erfaringerne med de danske regler om søgsmål, der konkluderer, at de danske regler fungerer.

Finans Danmark, F&P og DE finder ligeledes, at de eksisterende regler om gruppesøgsmål i Danmark fungerer og har den rette balance i hensynet til forbrugere og erhvervslivet. **Finans Danmark, DE og FDIH** ser ikke et behov for, at det offentligretlige håndhævelsessystem suppleres med et privat håndhævelsessystem.

Forbrugerombudsmanden har ved en høring til Kommissionen i oktober 2017 tilkendegivet, at det eksisterende forbudsdirektiv, der har det samme materielle dækningsområde som forordningen om forbrugerbeskyttelse (CPC-forordningen), har mistet sin praktiske betydning og i øvrigt ikke har været anvendt i hele direktivets levetid. **Forbrugerombudsmanden** finder derfor ikke behov for at revitalisere forbudsdirektivet, men at en styrket håndhævelse af forbrugerlovgivningen burde ske inden for rammerne af CPC-forordningen.

FT mener, at det er et problem, at Kommissionen ikke foreslår, at der skal indføres en generel adgang til gruppesøgsmål i alle lande. **FT** finder det imidlertid positivt, at der foreslås adgang til gruppesøgsmål om erstatning i for-

bindelse med forbud mod en bestemt handlemåde. Dog finder **FT** det bekymrende, at retssagsprocessen vil være meget tidskrævende, samt at det overlades til medlemsstaterne selv at beslutte, om de vil indføre systemet.

Anvendelsesområde (artikel 2)

DI og **DE** bemærker, at anvendelsesområdet er meget bredt, hvilket **DI** og **DE** mener, øger behovet for retssikkerhedsmæssige garantier imod urimelige gruppesøgsmål. **DI** er betænkelige ved, at reglerne om fly- og togpassagerers rettigheder inkluderes. Endelig kan **DI** støtte, at reglerne om gruppesøgsmål ikke ændrer på de materielle krav for at kunne få tilkendt mangelsbeføjelser efter de kontraktretlige regler eller erstatning uden for kontrakt. **DI** bemærker dog, at der i New Deal også er et forslag om at introducere både kontraktretlige og ikke-kontraktretlige rettigheder til berørte forbrugere.

Udpegning af godkendte organisationer/organer (artikel 4)

DE støtter de kriterier, der lægges til grund for udnævnelse af godkendt organisation og organ. **DI** støtter, at det indgår som kriterium, at den udpegede organisation eller det udpegede organ skal være non-profit.

Finans Danmark og **F&P** finder ikke, at andre ud over Forbrugerombudsmanden skal kunne udpeges til at stå for gruppesøgsmål efter opt-out modellen, da Finans Danmark mener, at en evt. udvidelse vil kunne medføre en u hensigtsmæssig incitamentstruktur og dermed kunne svække Forbrugerombudsmandens autoritet. **DE** finder, at det er vigtigt, at der ikke åbnes op for øget adgang til at anlægge søgsmål efter den såkaldte opt-out model, som ifølge **DE** kun bør kunne føres af Forbrugerombudsmanden.

Forbrugerombudsmanden udtrykker bekymring for, om Forbrugerombudsmanden efter det ændrede direktiv kan udpeges som godkendt organisation/organ og mener, at medlemsstaterne selv bør have frihed til at bestemme, hvilke organer og myndigheder, der ud fra et samlet hensigtsmæssighedssynspunkt udstyres med hvilke beføjelser. Herudover er **Forbrugerombudsmanden** betænkelig ved forslaget element om administrative myndigheders (i Danmark Forbrugerombudsmandens) rolle i forbindelse med søgsmål fra godkendte organisationer i forhold til den foreslåede godkendelsesprocedure for administrative myndigheder om udenretlige forlig mellem en godkendt organisation/organ og en erhvervsdrivende, samt den administrative myndigheds eventuelle pligt til i givet fald at behandle sådanne sager. **Forbrugerombudsmanden** finder dette betænkeligt særligt set i lyset af Forbrugerombudsmandens prioritetsadgang.

Adgangen til at anlægge gruppesøgsmål (artikel 5 og 6)

DI og **DE** er meget betænkelige ved, at de foreslåede regler afviger væsentligt fra de danske regler og mangler retssikkerhedsgarantier. **DI** finder det endvidere u hensigtsmæssigt, at kompensation til forbrugere kan gå til almenyttige

formål, der generelt kommer forbrugerne til gode. **DI** finder det ligeledes betænkeligt, at forslaget tilsyneladende ikke indeholder regler om proceduren for hhv. tilmelding (opt-in modellen) og framelding (opt-out modellen), frister herfor mv. og dermed, hvad der afgør, hvem der er omfattet af gruppesøgsmålet. **DE** finder, at det danske system skal opretholdes, hvor der er en forholdsvis lempelig adgang til gruppesøgsmål, der kræver, at de enkelte deltagere i søgsmålet aktivt tilmelder sig (opt-in), mens det kun er Forbrugerombudsmanden, der kan anlægge de såkaldte opt-out søgsmål.

Finansiering (artikel 7)

DI støtter, at det er et krav for at kunne være grupperepræsentant i en given sag, at repræsentanten kan varetage gruppemedlemmernes interesser under sagen, herunder at grupperepræsentanten råder over tilstrækkelige økonomiske midler. **DI** er generelt skeptisk over for at tillade grupperepræsentanter, der finansieres af tredjepart, da **DI** mener, at det øger risikoen for misbrug af gruppesøgsmål til usaglige formål. **DI** finder det afgørende, at det tydeligt fremgår, hvem der finansierer søgsmålet, at man ikke skal kunne finansiere søgsmål mod sine konkurrenter via en godkendt organisation, og at man ikke skal kunne have indflydelse på de beslutninger, som den godkendte organisation træffer i sagen.

Forlig (artikel 8)

DI bemærker, at retten ikke bør kunne pålægge parterne at indgå et forlig, hvis domstolen pga. gruppemedlemmernes uens krav kun kan lade selve ansvarsspørgsmålet udgøre gruppesøgsmålet, men ikke de individuelle krav.

Oplysninger til gruppemedlemmerne (artikel 9)

DI er imod, at den sagsøgte erhvervsdrivende skal underrette de relevante forbrugere om domstolens afgørelse og om godkendte forlig inden for bestemte tidsfrister, da **DI** finder, at det er grupperepræsentantens ansvar.

Sagsbehandling (artikel 10 og 12)

DI mener ikke, at medlemslandene skal pålægges en forpligtelse til at opfinde særlige hensigtsmæssige og simplificerede procedurer ift. de individuelle krav, der måtte skulle anlægges efter en endelig afgørelse, der alene fastslår ansvarsspørgsmålet.

Sanktioner (artikel 14)

DI kan ikke støtte, at der ændres på de danske regler om tvangsfuldbyrdelse, dvs. reglerne om hvordan krav kan gennemtvinges eller fuldbyrdes.

Bistand til de godkendte organisationer/organer (artikel 15)

DI er bekymret over forslagets element om, at procesomkostninger ikke må udgøre en finansiel barriere, og at medlemsstaterne skal indføre nødvendige

foranstaltninger, fx adgang til juridisk assistance eller adgang til offentlig finansiering, da det efter **DI**'s opfattelse strider mod almindelige retsprincipper og væsentlig øger risikoen for usaglige gruppesøgsmål. **DI** mener ligeledes, at reglen om, at omkostningerne ved grupperepræsentantens informationer til forbrugere skal kræves godtgjort af den erhvervsdrivende, hvis grupperepræsentanten vinder sagen, er unødvendig, da den erhvervsdrivende alligevel vil skulle betale omkostningerne til modparten.

Grænseoverskridende sager (artikel 16)

DI understreger behovet for, at der fastsættes robuste minimumskriterier i EU for at kunne blive godkendt som organisation eller organ.

9. Forhandlingsituation

Overordnet støtter medlemsstaterne Kommissionens intentioner om en bedre anvendelse og håndhævelse af EU-forbrugerreglerne, men flere medlemslande er skeptiske over for forslaget udformning og rækkevidde. Forslaget vil ikke hindre medlemsstaterne i at opretholde parallelle systemer **nationalt**. Det betyder, at de eksisterende nationale danske regler om henholdsvis tilmelding (opt-in-modellen) og framelding (opt-out-modellen) i gruppesøgsmål overordnet set kan bevares, men der er generelt enighed blandt medlemsstaterne om, at det er et kompliceret område, og at det ikke er klart, hvordan forslaget skal spille sammen med eksisterende nationale regler på området.

Forhandlingerne i rådsregi har bl.a. omhandlet kriterierne for godkendelse af de organisationer/organer, der skal kunne rejse sager til varetagelse af forbrugerinteresser, herunder om listen over kriterier er udtømmende og dermed udtryk for totalharmonisering, eller om medlemsstaterne kan fastsætte yderligere kriterier. Flere medlemsstater har peget på, at kriterierne er for vage og åbner op for godkendelse af for mange organisationer/organer, *hvilket kan forværre virksomhedernes retssikkerhed. Det seneste kompromisforslag lægger op til, at medlemsstaterne i nationale søgsmål i høj grad selv kan bestemme, hvilke organisationer/organer, der udpeges til at føre gruppesøgsmål (dvs. søgsmål anlagt i samme medlemsstat, som organisationen/organet er blevet godkendt i). Ved grænseoverskridende søgsmål (dvs. søgsmål anlagt i en anden medlemsstat end den medlemsstat, som organisationen/organet er blevet godkendt i), er der i den seneste kompromistekst foreslået en række udtømmende kriterier for, hvornår private organisationer kan udpeges til at føre grænseoverskridende gruppesøgsmål. Dette skal sikre passende mekanismer mod misbrug af grænseoverskridende søgsmål.*

Desuden har det været diskuteret, hvilke kriterier direktivet skal stille til forbrugernes tilmelding til gruppessøgsmålene. Det er i den seneste kompromistekst præciseret, at forbrugere, som ikke har bopæl i den medlemsstat, hvor søgsmålet er anlagt, kun kan indgå i søgsmål efter tilmeldingsmodellen, såkaldt opt-in. Dvs. hvis en forbruger bosat i Danmark ønsker at være en del af et gruppessøgsmål anlagt i Tyskland, kan det kun ske, hvis forbrugeren bosat i Danmark aktivt tilkendegiver et ønske om deltagelse i det tyske søgsmål. En sådan tilkendegivelse har den virkning, at forbrugeren ikke kan deltage i andre søgsmål mod den samme erhvervsdrivende om den samme overtrædelse. I nationale søgsmål kan medlemsstaterne indrette deres system i overensstemmelse med eksisterende regler. Det danske systems regler for opt-in og opt-out vil derfor i nationale gruppessøgsmål kunne bevares.

*De fleste medlemsstater har været positive over for sondringen mellem nationale og grænseoverskridende søgsmål. Dog har visse lande også udtrykt bekymring for opdelingen, da de er nervøse for, at lande, som i dag ikke har procedurer for gruppessøgsmål, ikke vil få tilstrækkeligt effektive systemer, hvis ikke direktivet også stiller krav nationalt. Stort set alle medlemsstater har været kritiske over for forslaget om, at kompensation fra sager, hvor forbrugere har lidt små tab, og hvor det vil være uforholdsmæssigt at fordele kompensationen, skal gå til offentlige formål, der tjener forbrugernes interesser. Gruppessøgsmål vil ofte dreje sig om små beløb, hvor forbrugerne går sammen om at opnå genopretning. **En række medlemsstater mener derfor, at forslaget begrænser forbrugernes rettigheder og strider imod selve ideen om kollektive søgsmål.** I den seneste kompromistekst foreslås det, at medlemsstaterne selv kan beslutte, hvad der skal ske med eventuelle beløb, som forbrugerne ikke har gjort krav på. Dette indebærer, at Danmark vil kunne bevare de eksisterende nationale regler om at lade sådanne beløb forblive hos den erhvervsdrivende. Flere medlemsstater er fortsat kritiske over for, at medlemsstaterne kan berige sig på forbrugernes bekostning, idet mange små beløb samlet vil kunne udgøre et stort beløb.*

Derudover har forslagets sanktionsbestemmelser været genstand for mange drøftelser. Flere medlemsstater mener, at der sker en sammenblanding af offentligretlig håndhævelse og civilretlige beføjelser, når det foreslås, at medlemsstaterne skal kunne sanktionere manglende overholdelse af endelige afgørelser med bødestraf. Samtidig er der stor modstand mod forslaget om, at medlemsstaterne skal tage hensyn til forbrugernes kollektive interesser, når der tages stilling til fordelingen af indtægter fra bøder, idet stort set alle medlemsstater mener, at det er et nationalt anliggende. **Denne del**

af forslaget er nu udgået, ligesom den tilsvarende bestemmelse i ændringsdirektivet (den anden del af Kommissionens forbrugerpolitiske pakke "A New Deal for Consumers"). I det nuværende kompromisforslag kan manglende efterlevelse af en midlertidig afgørelse om påbud eller forbud, oplysningspligt og edition af parterne eller tredjemand bødesanktioneres. En gennemførelse heraf vil formentlig kræve, at der gennemføres ændringer i gældende dansk ret.

Derudover har der været stort fokus på forslaget om, at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at omkostningerne i forbindelse med sager til varetagelse af forbrugerinteresser ikke udgør en økonomisk hindring for, at godkendte organisationer/organer effektivt kan indbringe sager. Det foreslås, at det kan ske ved at begrænse gældende retsafgifter, eller ved at give adgang til retshjælp eller stille offentlige midler til rådighed. Flere medlemsstater mener, at det er et nationalt anliggende, om man ønsker ved offentlige midler at finansiere kollektive søgsmål frem for andre privatretlige søgsmål. *I den seneste kompromistekst foreslås det, at medlemsstaterne skal bestræbe sig på, at der ikke er urimelige omkostninger forbundet med et kollektivt søgsmål. Samtidig fremgår det eksplisit, at medlemsstaterne ikke er forpligtet til at sikre offentlig finansiering.*

Den nuværende kompromistekst lægger op til, at det alene i ekstraordinære tilfælde kan pålægges forbrugerne at betale sagsomkostninger, som f.eks. hvis forbrugerne bevidst har trukket sagen i langdrag og dermed forøget sagsomkostningerne. Medlemsstaterne kan – men skal ikke – fastsætte regler om, at forbrugerne kan blive afkrævet beskedne omkostninger for at deltage i et søgsmål. En gennemførelse heraf vil formentlig kræve, at der foretages ændringer i gældende dansk ret.

Reglerne om forlig er blevet ændret således, at en godkendt organisation eller et organ og en erhvervsdrivende til enhver tid kan foreslå et forlig for forvaltningsmyndigheden eller retten. Forvaltningsmyndigheden eller retten kan afvise forliget, hvis det i modstrid med ufravigelig national ret eller indeholder vilkår, der ikke kan håndhæves efter den relevante medlemsstats lovgivning. Medlemsstaterne kan indføre lovgivning om, at forvaltningsmyndigheden eller retten kan afvise forliget, hvis det er urimeligt. Medlemsstaterne kan – men skal ikke – fastsætte lovgivning om, at forbrugerne kan vælge at acceptere eller forkaste et forlig.

Den nuværende kompromistekst har ændret bestemmelserne om oplysningspligt, hvor det før var den erhvervsdrivende som havde pligt til at oplyse forbrugerne. Det er nu muligt for medlemsstaterne at lade andre end den erhvervsdrivende informere om endelige afgørelser. Dog vil den

godkendte organisation eller organ, hvis denne har en oplysningspligt, kunne få sine omkostninger forbundet hermed dækket af den erhvervsdrivende, hvis søgsmålet er succesfuldt.

Det foreslås i den nuværende kompromistekst, at hvis en endelig afgørelse, der er truffet af en forvaltningsmyndighed eller en retsinstans i en medlemsstat, fastslår en overtrædelse af forbrugernes rettigheder, vil en sådan afgørelse udgøre et bevis om overtrædelsen i en anden medlemsstat. Dette gælder alene for genopretningsforanstaltninger vedrørende den samme overtrædelse mod den samme erhvervsdrivende. Bevisets værdi i den anden medlemsstat afgøres af national ret.

Desuden har det været diskuteret om direktivets anvendelsesområde skulle indsnævres, så det stemmer overens med anvendelsesområdet i CPC-forordningen om EU's forbrugerbeskyttelsessamarbejde. Der har i forhandlingerne ikke vist sig flertal for at ensrette anvendelsesområdet med CPC-forordningen, da flere lande ønsker et så bredt anvendelsesområde som muligt. Dog har flere lande udtrykt ønske om at bilaget, der angiver anvendelsesområdet, tydeligt angiver, hvilke dele af de oplyste retsakter, der er omfattet. Der er blandt medlemslandene flertal for, at bilaget har status som en minimumsliste og ikke en udtømmende liste. Dvs. medlemsstaterne har frihed til nationalt at tilføje flere retsakter.

Forslaget lægger endvidere op til, at det skal være muligt at opnå en afgørelse, der fører til genopretning for forbrugeren. *Kompromisforslaget lægger op til følgende genopretningsforanstaltninger: compensation, afhjælpning eller udskiftning, et forholdsmæssigt afslag, ophævelse af kontrakten eller tilbagebetaling af det betalte beløb, afhængigt af situationen og de retsmidler, som er tilgængelige efter EU-retten eller dansk ret. Herefter giver direktivet ikke ret til yderligere genopretningsforanstaltninger end, hvad der er forudsat i den eksisterende lovgivning.*

Endelig har spørgsmålet om, hvorvidt direktivforslaget er fremsat med den korrekte hjemmel, været rejst af en række medlemsstater. Direktivet er – ligesom det gældende forbudsdirektiv, som direktivforslaget erstatter – fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning, der vedrører det indre markeds oprettelse og funktion. *I juni 2019 fremlagde Rådets Juridiske Tjeneste en skriftlig redegørelse af direktivforslagets hjemmel, hvori konklusionen var, at direktivet er fremsat med den korrekte hjemmel (TEUF artikel 114).*

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er generelt positiv over for forslaget, da det i en globaliseret verden med hastig digitalisering og stigende e-handel er vigtigt at sikre, at håndhævelsen af overtrædelser af den forbrugerbeskyttende lovgivning også kan ske grænseoverskridende. Gruppesøgsmål er et vigtigt håndhævelsesredskab, da store sagsomkostningerne for den enkelte forbruger typisk fraholder forbrugerne fra selv at gøre deres krav gældende.

Regeringen støtter endvidere intentionerne om at sikre en bedre integration af det digitale indre marked ved at fjerne de barrierer, der forhindrer forbrugerne i at købe på tværs af grænser og virksomhederne i at sælge på tværs af grænser. Det styrker rammerne for samspillet mellem forbrugere og virksomheder og er med til at skabe velfungerende markeder, vækst og høj forbrugervelfærd. Derfor støtter regeringen forslagets formål om en bedre anvendelse og håndhævelse af EU-forbrugerreglerne.

Det er en dansk prioritet at sikre effektiv håndhævelse af EU's forbrugerregler. For det første er det vigtigt, at forbrugerne er trygge, når de køber varer eller serviceydelser i andre EU-lande. For det andet er det centralt for virksomhederne, at der er lige konkurrencevilkår på det indre marked. Det sker bl.a. ved, at alle lande håndhæver de fælles EU-regler ensartet, så de samme regler håndhæves over for såvel danske som over for andre landes virksomheder. Derfor har Danmark også støttet op om vedtagelsen af forordningen for forbrugerbeskyttelsessamarbejde (CPC-forordningen) fra 2017.

I Danmark håndhæves den forbrugerrelaterede lovgivning af offentlige myndigheder, herunder Forbrugerombudsmanden. Og det er muligt for danske forbrugere at indgå i et gruppesøgsmål, hvor bl.a. Forbrugerombudsmanden kan fungere som grupperepræsentant. Regeringen **lægger derfor stor** vægt på, at medlemsstaterne selv kan beslutte hvilke **private** organisationer og **offentlige** organer, der kan udpeges til at få tildelt søgsmålskompetencen. Dette så uafhængige offentlige myndigheder, som Forbrugerombudsmanden, fortsat vil have søgsmålskompetence. **Det seneste kompromisforslag lægger op til, at medlemsstaterne i overensstemmelse med eksisterende nationale regler selv kan fastsætte kriterier for, hvilke organisationer/organer, der kan deltage i nationale kollektive søgsmål. Samtidig er det præciseret, at offentlige myndigheder kan udpeges. Dette indebærer, at Forbrugerombudsmanden kan bevare sin eksisterende rolle som grupperepræsentant i Danmark.**

Regeringen lægger stor vægt på, at de eksisterende nationale danske regler om henholdsvis tilmelding (opt-in-modellen) og framelding (opt-out-model-

len) i gruppessøgsmål overordnet set kan bevares. Det nuværende kompromisforslag gør det i nationale gruppessøgsmål muligt for medlemsstaterne selv at tilrettelægge deres systemer i overensstemmelse med gældende lovgivning. Det danske systems regler for opt-in og opt-out vil derfor i nationale gruppessøgsmål kunne bevares. Forbrugere, der gerne vil deltage i søgsmål i en anden medlemsstat end der, hvor de er bosat, skal aktivt tilmelde sig disse søgsmål i et opt-in.

Derudover er regeringen betænkelig ved forslaget om, at compensation fra sager, hvor forbrugere har lidt små tab, og hvor det vil være uforholdsmæssigt at fordele compensationen, skal gå til offentlige formål, der tjener forbrugernes interesser. Regeringen er af den opfattelse, at det må være op til hver enkelt medlemsstat selv at beslutte, om en compensation skal fordeles til andre end de forbrugere, der har lidt et tab, og i givet fald til hvad compensationen skal fordeles. ***I det seneste kompromisforslag kan medlemsstaterne, men skal ikke, fastsætte regler om anvendelse af beløb, der ikke er blevet opkrævet af forbrugere i genopretningsøgsmål. Denne løsning er regeringen tilfreds med.***

Direktivets anvendelsesområde udvides betragteligt i forhold til det eksisterende forbudsdirektiv med en lang række direktiver, herunder også på miljø- og energiområdet, hvilket er områder, der ikke er omfattet af forordningen om forbrugerbeskyttelsessamarbejdet (CPC-forordningen) fra 2017. ***Regeringen har arbejdet for, at direktivets anvendelsesområde ensrettes med anvendelsesområdet i CPC-forordningen om EU's forbrugerbeskyttelsessamarbejde. Det er vigtigt, at der er transparens og klarhed på tværs af den forbrugerbeskyttende lovgivning. Virksomhederne skal vide, hvilke overtrædelser de kan få anlagt sag på baggrund af. Forbrugere skal vide, hvilke regler de kan gøre deres krav gældende efter. Der har i forhandlingerne ikke vist sig flertal for at ensrette anvendelsesområdet med CPC-forordningen, da flere lande ønsker et så bredt anvendelsesområde som muligt. For at skabe størst mulig klarhed for danske virksomheder og forbrugere arbejder regeringen derfor nu for, de oplyste retsakter står som en udtømmende liste og ikke en minimumsliste. Desuden arbejder regeringen for, at det er udtrykkeligt anført, hvilke artikler i de pågældende retsakter, der er omfattet.***

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Grund- og nærhedsnotat blev oversendt til Folketingets Europaudvalg den 25. maj 2018.

10. Langsigtet handlingsplan for indre markeds- og industripolitik (KOM dokument foreligger ikke)

Nyt notat

1. **Resumé**

På rådsmødet forventes en bred drøftelse af fremtidens indre markeds- og industripolitik med fokus på EU's konkurrenceevne, en handlingsplan for det indre marked, fair konkurrence samt digitaliseringen af økonomien. Drøftelsen forventes koblet op på Kommissionens fremtidige arbejdsprogram.

Regeringen lægger vægt på, at fremtidens indre markeds- og industripolitik trækkes i en grøn og bæredygtig retning. Regeringen støtter ambitionerne om at styrke det indre marked, så det understøtter den virkelighed, som virksomheder og forbrugere navigerer i. Det gælder især i forhold til den digitale tidsalder. Derudover støtter regeringen fokuset på forenkling og håndhævelse af de eksisterende regler samt ansvarlig behandling af data. Regeringen støtter endvidere, at EU promoverer og forsvare en ambitiøs, fair og bæredygtig handelspolitik.

2. **Baggrund**

Det Europæiske Råd har i marts 2019 opfordret Kommissionen til dels at præsentere en langsigtet vision for EU's industripolitik, dels at præsentere en langsigtet handlingsplan for at forbedre implementering og håndhævelse af reglerne på det indre marked. Begge forventes præsenteret i første halvdel 2020. Den kommende Kommission ventes derfor at have fokus på disse leverancer i tæt kobling med Kommissionens overordnede prioriteter inden for den grønne omstilling og digitaliseringen af økonomien. Disse prioriteter forventes reflekteret i Kommissionens arbejdsprogram, som ventes offentliggjort i november.

3. **Formål og indhold**

Det forventes, at drøftelsen vil fokusere på følgende emner:

a) Arbejdsmetode og konkurrenceevnetjek

I lyset af tidspunktet for den institutionelle cyklus, hvor en ny Kommission snart vil tiltræde, har formandskabet i modsætning til normalt lagt op til at drøfte fremtiden for både konkurrenceevnetjekket og de generelle arbejdsmetoder for Rådet (Konkurrenceevne). Baggrunden for dette er, at formandskabet har bemærket, at der gennem den seneste tid har været en lavere tilslutning blandt ministre til rådsmøderne, og formandskabet ønsker derfor at sætte fokus på, hvordan dette kan forbedres.

Formandsskabet har blandt andet fremhævet, at der til selve rådsmøderne sjældent drøftes konkrete lovgivningsforslag, som er under udarbejdelse, idet der for det meste opnås enighed om disse forud for selve rådsmødet. Ligeledes har formandsskabet lagt op til at drøfte, hvorvidt Rådets (konkurrenceevne) mødefrekvens er passende, og om der bør være drøftelser, som fokuserer bredere, idet andre politikområder fx den eksterne dimension også kan have en stor betydning for konkurrenceevnen, idet dette vil skulle ske under hensynstagen til arbejdsdelingen i Rådet. Ligeledes kunne der være en større grad af monitorering og opfølgning på forskellige tiltag, eksempelvis formandsskabets strategi for bæredygtig vækst, som blev diskuteret ved rådsmødet (Konkurrenceevne) i september 2019.

For så vidt angår konkurrenceevnetjekket har formandsskabet bemærket, at dette har ændret sig, siden det blev introduceret tilbage i 2015. Den oprindelige intention var at skabe en mere spontan drøftelse af bredere makroøkonomiske analyser af EU's konkurrenceevne, som gik tværs af sektorer. Gennem den seneste tid har der imidlertid været mere fokus på enkelte sektorer, værdikæder eller barrierer på det indre marked, og er med tiden blevet mere teknisk. Som følge heraf bærer drøftelserne også i mindre grad præg af en spontan karakter, men er til gengæld blevet erstattet af mere kendte policy-diskussioner, hvor der sjældent fremhæves nye løsninger eller tiltag. Formandsskabet lægger derfor op til at drøfte fremtiden for konkurrenceevnetjekket.

b) Langsigtet handlingsplan for det indre marked

Kommissionen forventes at give en status på arbejdet med den langsigtede handlingsplan for bedre implementering og håndhævelse af reglerne på det indre marked, som Det Europæiske Råd opfordrede Kommissionen til at præsentere inden marts 2020.

Handlingsplanen forventes at have fokus på forbedringer af alle dele af implementerings- og håndhævelsescyklussen. Dette dels ved forslag, der kan styrke den generelle håndhævelse af indre markedsreglerne bl.a. ved at forbedre samarbejdet mellem de nationale myndigheder i EU og et styrket implementerings- og håndhævelsesfokus i det europæiske semester. Dels gennem forslag, der kan styrke regelefterlevelsen i det indre marked.

Derudover forventes handlingsplanen at afdække mulige forbedringspotentiale i allerede eksisterende redskaber, herunder styrkelse af det uformelle problemløsningsorgan SOLVIT, notifikationsprocedurerne for varer og tjenesteydelser samt mere konsistent brug af EU's uformelle dialogproces mellem EU-Kommissionen og medlemsstater ved potentielle brud på EU-retten (EU-pilot). Endelig er det muligt, at handlingsplanen vil se på, hvordan nationale myndigheder og EU-agenturer, herunder navnlig kemikalieagenturet og det

ny Europæiske Arbejdsmarkedsagentur, kan anvendes mere målrettet til at styrke håndhævelsen af EU-retten.

c) Fair konkurrence på det indre marked og globalt

Det forventes ligeledes, at Kommissionen vil give en status på arbejdet med den langsigtede strategi for EU's industrielle fremtid frem mod 2030, som Det Europæiske Råd opfordrede Kommissionen til at præsentere inden udgangen af 2019. Det ventes nu, at strategien først vil blive præsenteret i første halvår af 2020.

Bagtæppet for strategien er den skærpede globale konkurrencesituation, som europæiske industrivirksomheder befinder sig i. Udfordringen anses for todelt i form af dels en 'intern' udfordring relateret til industriens rammevilkår, der hæmmer virksomhedernes globale konkurrenceevne, og dels en 'ekstern' udfordring i form af tiltagende unfair konkurrence fra bl.a. statsstøttede industrier uden for EU. Disse udfordringer har foranlediget fornyet politisk interesse for den europæiske industripolitik – ikke mindst for at frembringe passende svar, der kan styrke europæisk industris globale konkurrenceevne og fastholde en fair og lige konkurrencesituation på globalt plan til gavn for europæiske virksomheder og arbejdspladser.

Strategien forventes at lægge op til en sammentænkning af EU's industripolitik og det indre marked, hvor både emner såsom implementering og håndhævelse samt konkurrencereglerne forventes bragt i spil. For så vidt angår konkurrencereglerne forventes der at være politisk fokus på reglerne for fusionskontrol, som blandt andet skal ses i lyset af Kommissionens afvisning af Siemens-Alstom fusionen i begyndelsen af 2019. Strategien forventes derudover at sætte fokus på omstillingen til en bæredygtig og grøn europæisk industri, der skal medvirke til at nå målene i Paris-aftalen og Kommissionens vision om et klimaneutralt EU i 2050. Endvidere forventes strategien at indeholde forslag til udmøntning af det igangværende arbejde med at fremme europæiske såkaldte strategiske værdikæder inden for nøgleteknologier og -sektorer for at frigøre EU fra USA og Kinas magtmonopoler.

Det forventes også, at spørgsmålet om, hvordan EU skal reagere på unfair handelspraksis fra tredjelande, vil komme i fokus. En af hovedprioriteterne for den kommende Kommission forventes at være udfordringen med at skabe lige konkurrencevilkår. Der forventes af være fokus på, at EU skal føre an i moderniseringen af WTO med henblik på sikre tvistbilæggelses-systemets fortsatte funktion, så uenigheder mellem medlemmerne om overholdelse af de internationale handelsregler kan afgøres samt ved at opdatere reglerne i WTO til nutidens økonomi, især med hensyn e-handel, tvungen teknologioverførsel og subsidier. Herudover vil den kommende Kommission forventeligt sætte fokus på at styrke EU's evne til at beskytte sig mod

unfair handelspraksis, blandt andet gennem mere effektiv anvendelse af de handelsdefensive instrumenter samt en opgradering af den handelspolitiske værktøjskasse, så markedsforvridende effekter fra udenlandske subsidier i det indre marked bedre kan adresseres.

d) Governance mhp. en konkurrencedygtig, sikker, inklusiv og etisk digital økonomi

Der forventes en drøftelse af den kommende Kommissions prioriteter for det digitale indre marked, der er én af tre overordnede prioriteter for den kommende Kommission sammen med klima og geopolitik. Det forventes, at den kommende Kommission vil lægge stor vægt på at fremme EU's styrkepositioner inden for nye teknologier, så EU ikke bliver "koblet af" den globale konkurrence og bliver afhængig af tredjelandes teknologier. Tanker om teknologisk autonomi ventes at få betydning for udformningen af den digitale politik.

Der ventes således en ambitiøs digital dagsorden under den nye Kommission med en række væsentlige lovgivningsinitiativer i vente. Kommissionen har varslet, at man inden for de første 100 dage vil præsentere 'en europæisk tilgang til kunstig intelligens' med særligt fokus på de menneskelige og dataetiske implikationer af Kunstig Intelligens. Dette udspil ventes bl.a. at indeholde en horisontal retsakt om Kunstig Intelligens, der skal fungere som en global standard ved at sikre klare fælles rammer for virksomhederne og beskyttelse af borgernes rettigheder og sikkerhed ved brug af produkter og services, der bygger på kunstig intelligens. Kommissionen ventes også at fremsætte et lovforslag, som vil have til formål at skabe klare og fælles regler for digitale tjenester i det indre marked med særligt fokus på online platforme. Kommissionen arbejder desuden på initiativer, der skal fremme den europæiske dataøkonomi gennem øget deling af og adgang til data i den private sektor. Endelig forventes initiativer til at fremme grønnere digitalisering, herunder fx i form af IT-produkters længere holdbarhed.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Ikke relevant.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Drøftelsen har ikke i sig selv statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Drøftelsen har ikke i sig selv andre konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Der har ikke været foretaget høringer forud for drøftelsen.

9. Forhandlingssituationen

Drøftelsen spænder over en lang række emner, hvor landene ventes at kunne inddeles i forskellige grupperinger på de forskellige spørgsmål. For så vidt angår spørgsmålet om industripolitikken er der generelt enighed om, at EU's konkurrenceevne er udfordret, og der former sig i stigende grad opbakning til, at EU skal satse på en grøn og digital dagsorden for at sikre europæisk industris konkurrenceevne. Ift. den langsigtede plan for det indre marked forventes der at være bred opbakning til dagsordenen, da de fleste lande ser et potentiale i et styrket indre marked. Dertil må der forventes en bred opbakning til en reformering af WTO for at sikre mere lige konkurrencevilkår globalt.

Imidlertid er der ikke enighed om værktøjerne til at afhjælpe udfordringerne og høste mulighederne. Der forventes en gruppe, primært bestående af de "klassiske" industritunge lande, som fokuserer på at styrke den europæiske industri gennem mere protektionistiske tiltag, der kan beskytte europæisk industri og virksomheder fra udenlandsk konkurrence bl.a. ved hjælp af lempeligere konkurrence- og statsstøtteregler, og et øget fokus på udvalgte sektorer, som man ønsker at styrke gennem øget brug af offentlig støtte. Modsat forventes der en gruppe primært bestående af mindre lande med mere åbne økonomier, der i højere grad ønsker at styrke de generelle rammevilkår for industrien ved at fremme det indre marked.

For så vidt angår formandsskabets overvejelser omkring arbejdsmetoderne for Rådet (Konkurrenceevne) er der på tidspunktet for oversendelse af samlenotat ikke kendskab til andre landes holdninger. I forhold til konkurrenceevnetjekket har der gennem den seneste tid været en stigende skepsis over for det nuværende format, blandt andet med henvisning til, at det spontane format betyder, at det er svært for ministrene at komme med kvalificerede indlæg, der adresserer den specifikke problemstilling, som er sat til drøftelse. Ligeledes er det blevet påtalt, at der bør sikres en bedre opfølgning på de drøftelser, der har været under konkurrenceevnetjekket.

10. Regeringens generelle holdning

For regeringen er det en hovedprioritet, at indre markeds- og industripolitikken får et bæredygtigt og grønt sigte. Det er derfor vigtigt, at EU's klimapolitik bliver central, når ny indre markedslovgivning udvikles, så de grønne muligheder udnyttes.

En forudsætning for et fair og velfungerende indre marked er, at reglerne på det indre marked efterleves og håndhæves ensartet, så danske virksomheder eller danske arbejdstagere ikke udkonkurreres af virksomheder, der ikke lever op til de nationale og EU-retlige forpligtelser. Regeringen støtter derfor Kommissionens dagsorden om bedre håndhævelse og implementering af eksisterende regler. Konkret arbejder regeringen for, at det uformelle problemløsningsorgan SOLVIT styrkes og gøres mere effektivt for brugerne. Desuden støtter regeringen op om tiltag, der kan gøre det lettere for borgere og virksomheder at få kendskab til love og regler på tværs af medlemslande.

Regeringen arbejder for, at industripolitikken herunder konkurrencepolitikken fortsat er forankret i principperne om et fair og konkurrencepræget indre marked, der tilskynder til innovation og konkurrencedygtige virksomheder. Samtidig har regeringen dog forståelse for, at der kan være behov for at opdatere bl.a. konkurrencereglerne til bedre at tage højde for den voksende digitale økonomi og særligt værdien af data. Ligeledes anerkender regeringen, at den europæiske industri er udfordret i den globale konkurrence. Regeringen ønsker som udgangspunkt, at der fokuseres på at forbedre rammevilkårene generelt for alle virksomheder, fremfor at der udvælges enkelte værdikæder og lave særlige tiltag for disse. Dog er det en tilgang, som i stigende grad præger debatten, og for at gøre dansk indflydelse gældende vil regeringen derfor gå konstruktivt ind i drøftelserne. Derfor vil regeringen arbejde for, at Kommissionens arbejde med udvalgte strategiske værdikæder fokuserer mere målrettet på tværgående teknologier. Der skal være klar merværdi for EU, herunder industrien mere bredt set, og tilgangen skal bidrage til at understøtte den grønne omstilling. Samtidig er det centralt, at disse processer er transparente og åbne for alle lande og virksomheder inkl. SMV'er.

Endvidere ser regeringen et åbent og regelbaseret handelssystem som et afgørende fundament for EU's globale konkurrenceevne, da det giver europæiske virksomheder muligheder for at udnytte globale værdikæder til at skabe vækst og beskæftigelse. Handlen med omverdenen vil dog kun bidrage til den fremtidige konkurrenceevne og vækst, så længe det sker på lige konkurrencevilkår. Derfor er regeringen enig i den kommende Kommissions prioritering af, at EU må føre an i moderniseringen af WTO, samt at det er nødvendigt, at EU er i stand til at slå effektivt ned på brug af unfair

handelspraksis såsom statsstøtte til tredjelandes virksomheder. For regeringen er det dog vigtigt, at EU's modsvar til unfair handelspraksis ikke sker med et protektionistisk sigte, som vil være skadeligt for en åben økonomi som den danske. Regeringen vil desuden arbejde for en stærkere sammen-tænkning af miljø- og klimahensyn i EU's handelspolitik og det multilate-rale handelssamarbejde.

Regeringen finder det vigtigt, at det indre marked konstant udvikles og un-derstøtter den digitale virkelighed, som virksomheder og forbrugere navi-gerer i. Fremtidige europæiske initiativer på det digitale område bør skabe tværgående, klare og fair rammer for nye digitale forretningsmodeller, gøre det lettere for digitale virksomheder at skalere deres forretning i EU og sikre, at europæisk lovgivning er digitaliseringsklar og fremtidssikret.

Fra dansk side arbejdes der for en velfungerende og bæredygtig europæisk platforms- og dataøkonomi, hvor tryghed, sikkerhed og ansvarlig brug af data og teknologier går hånd i hånd med konkurrence, innovation og vækst-muligheder. Der er behov for at fremme den europæiske dataøkonomi sam-tidig med, at der sættes hårdt ind over for skadelig adfærd fra store plat-forme. For eksempel vil regeringen arbejde for øgede muligheder for at gribe ind over for konkurrence- og forbrugerskadelig adfærd på online plat-forme, samt at der stilles klare krav til platformene herunder ift. nedtagning af ulovligt indhold. Regeringen har særligt fokus på etisk ansvarlig behand-ling af informationer og data, så den europæiske befolkning har tillid til, at de nye teknologier og data anvendes på en ansvarlig måde. Som digitalt foregangsland kan Danmark være med til at sikre, at etisk ansvarlig anvendelse af data bliver et konkurrenceparameter for europæiske virksomheder, for eksempel ved at indføre et dataetisk mærke og krav om at forpligte de største europæiske virksomheder til at redegøre for deres dataansvarlighed.

Regeringen er overbevist om, at EU har en global styrkeposition inden for grønne og bæredygtige løsninger, som kan styrke EU's konkurrenceevne samtidig med målopfyldelsen af Paris-aftalen og Verdensmålene. Det er derfor også vigtigt, at EU's digitale politik sammentænkes med klimapoli-tikken, så mulighederne udnyttes fuldt ud. For eksempel ønsker regeringen et øget fokus på, hvordan man gennem cirkulær økonomi og digitale tek-nologier kan omstille produktion og forbrug, så materialer og produkter udnyttes optimalt, og klimaaftrykket minimeres. Desuden arbejder regerin-gen for at fremme tilgængelighed og anvendelse af data i EU, der er cen-trale for udviklingen af innovative løsninger i den grønne omstilling.

Regeringen deler den stigende skepsis i Rådet om, at det nuværende kon-kurrenceevnetjek ikke fungerer optimalt, og at der er behov for at revidere det. Regeringen er derfor positiv overfor, at formandsskabet lægger op til en drøftelse af den fremtidige struktur, idet der fortsat er behov for at sikre

fokus på at styrke EU's konkurrenceevne for at imødegå den stigende globale konkurrence. Dog udestår praktiske og tekniske spørgsmål omkring den nye struktur. Disse vil skulle afklares, inden man fra regeringens side vil kunne tage endeligt stilling.

Tilsvarende er regeringen positiv over for at skulle drøfte Rådets (Konkurrenceevne) arbejdsmetoder, idet regeringen deler målsætningen om at øge ministerdeltagelsen til møderne. Dette mener regeringen eksempelvis vil kunne ske ved i højere grad at fokusere på de politiske udfordringer og valg, som man står overfor i konkrete forslag i lovgivningsprocessen. Fsva. mødefrekvenser finder regeringen den nuværende passende. Regeringen kan støtte, at Rådet (Konkurrenceevne) i højere grad følger op på de forslag og strategier, der er vedtaget, hvortil det dog er centralt, at en mere teknisk opfølgning finder sted på et lavere niveau, hvor der er en mere fagspecifik og teknisk viden.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.